

Yrkesbrandkåren första större eldsvåda år 1872.

Brandchef A.G. Hallgren hade en del att förbereda inför den nya yrkeskåren. Bland annat skulle brandmanskaper rekryteras.

Befäl och brandkarlar till stadens nya brandkår söktes i dagstidningarna.

(*annonser nedan*)

2 överbrandmästare och 4 brandmästare söktes mellan 10 maj och 10 juni.

Brandkarlar och extra manskap söktes mellan 22 maj och 15 juni.

Göteborgs nya yrkesbrandkår började sin verksamhet den 1 juli 1872.

Det dröjde fram till den 5 oktober innan den nya kåren ställdes inför sin första större eldsvåda.

Tidningsartiklarna från oktober 1872, beskriver händelsen och det rättsliga som följde, då bl. a. den nya brandkårens insats ifrågasattes.

Personal sökes!

Kungörelser.

Sökande till två öfverbrandmästare- och fyra brandmästarebefattningar vid stadens brandkår, hvilka befattningar komma att tillsättas med 3 månaders uppsägningstid, ega att före d. 10 nästkommande Juni till öfverbefälhafvaren vid brandkåren, handlanden A. G. Hallgren, ingifva sina till Magistraten ställda ansökningar, åtföljda af de intyg, som de vilja åberopa för deras lämplighet till ifrågavarande befattning. Göteborgs Rådhus d. 10 Maj 1872.

[7484]

Som för stadens brandkår skall antagas, till tjenstgöring vid hufvudstationerna i stadshuset, Haga och Majorna,

26 ordinarie brandkarlar och

24 extra brandkarlar

samt till tjenstgöring vid de mindre stationerna i Redbergslid och Masthuggsbergen

2 förmän och

8 extra brandkarlar,

så ega sökande till dessa befattningar att före den 15 nästk. Juni inlemna ansökningar till mig, som i detta ärende träffas på Brandkontoret i Kommandantshuset hvarje söckendags förmiddag mellan kl. 11 och 12.

Till sökandes kännedom meddelas härmed,

att till ordinarie brandkarl ingen antages, som är öfver 30 år, och

att en förman och 4 extra brandkarlar skola vara boende i grannskapet af stationen i Redbergslid samt en förman och 4 extra brandkarlar i grannskapet af stationen i Masthuggsbergen.

Göteborg den 22 Maj 1872.

A. G. HALLGREN,

Brandchef.

(7990.)

-Eldsvåda. Efter att längre uppehåll har vårt samhälle ånyo hemsökts af en eldsvåda, som ödelagt ej mindre än fem egendomar och gjort ett större antal hufvudsakligen obemedlade familjer husvilla.

Klockan omkring 2 i natt bemärktes eld hafva utbrutit i ett uthus till sammanbyggda egendomarne N:is 10 och 11 i Majornas 4:de rote straxt ofvanför Stigbergsliden.

Telegrafsignal om eldens utbrott gafs genast från det närbelägna polisvaktkontoret till Majornas brandstation, hvarifrån också sprutor och manskap anlände.

De medförda slangarne kunde emellertid först efter närmare en kvarts timmas tid bringas i brukbart skick för sprutning, till följd hvaraf elden genast i början fick öfverhand.

Sedan den antändt ett par uthus, spred den sig med förfärande hastighet till de angränsande byggnaderna, hvilka samtliga voro tvåvåningars trähus, och ödelade inom kort handl. *J. Jonssons* tvenne bredvid hvarandra belägna egendomar, hvilka nedbrunno till grunden.

Å motsatta sidan af gatan antändes handl. *C. Larssons* trenne hus, N:is 15 A. B. och C., af hvilka endast ytterväggarne qvarstå, under det allt inre blifvit förstördt. Dessutom skadades betydligt segelsömmare *J. H. Åhsbergs* näst intill hr *Jonssons* hus belägna egendom.

Man lyckades slutligen, efter stora ansträngningar samt med kraftigt biträde af flera enskilda personer, hämma eldens vidare framfart, hvarvid jemväl befolkningen i allmänhet nitiskt medverkade.

De nedbrunna egendomarne beboddes till största delen af obemedlade personer, af hvilka endast få hade sin löseegendom försäkrad.

Omkring 50 personer ha genom branden blifvit såväl utblottade på allt som husvilla. Fattigvårdsstyrelsen har, i anledning häraf, med prisvärd omsorg beredt de brandskadade tak öfver hufvudet.

Af egendomarne voro handl. *Jonssons* trenne hus brandförsäkrade för 21,000 rdr samt handl. *Larssons* trenne hus för 28,000 rdr. samtliga i Städernas Allm. Brandstodsbolag.

Af den förstörda löseegendomen var en del försäkrad 7,600 rdr hos bolaget "Svea" och äfven i andra bolag var åtskillig löseegendom försäkrad till ännu okända belopp.

Starka klagomål ha försports öfver stadens brandkårs såväl senfärdighet som åtgärder i öfrigt för släckningsarbetets ordnande vid denna eldsvåda, klagomål, om hvilkas befogenhet en blifvande polisundersökning väl torde komma att lemna närmare upplysning.

* * *

GhmB: 8875

Majornas 4 rote nr 11 vid Bläsgatan. Sandbergsska huset / Åhsbergsska huset Bagaregatan (fastigheten t.v.) Foto ca 1900

Eldsvåda. Vid ½2-tiden natten till i Lördags utbröt eldsvåda i s. k. Fyrkanten i Majornas fjerde rote belägen straxt nedom Masthuggstorget, mellan Bläsliden och s.k. Sjögrens gata. Icke mindre än 6 större trähus ödelades och förstördes af det härjande elementet, hvarjemte nästan all i desamma förvarad lös-egendom gick förlorad, isynnerhet i de trenne först afbrända husen, i hvilka hyresgästerna endast fingo tid att tänka på sin egen räddning.

Inemot 150 à 200 personer, mest obemedladt folk, som hade högst ringa försäkring å sin lös-egendom, blefvo husvillla.

Detta är så mycket mera beklagansvärdt, som det under närvarande tid råder stor brist på boningslägenheter isynnerhet för de fattigare klasserna. Fattigvårdsstyrelsen har därför äfven måst taga vård om de mest nödställda och ha äfven enskilda personer beredvilligt beredt en stor del af de husvillla tak öfver hufvudet för de närmaste dagarne.

Elden hade på ännu obekant sätt uppkommit i en vedbod till segelsömmaren *J.H. Åhsbergs* boningshus under n:r 11 i sagda rote och spred sig derifrån till ett större boningshus tillhörigt handl. *J. Jonsson* och beläget å tomten n:r 10 vid Bläsliden, hvilka byggnader jemte tvenne andra boningshus tillhörige hr *Jonsson* och af hvilka det ena var beläget vid Sjögrens gata, inom kort nedbrunno till grunden. Vid sistnämnda gata antändes äfven och nedbrann ett handl. *C. Larsson* tillhörigt boningshus under n:r 15 litt. A. Elden kastade sig derifrån tvärs öfver gatan och antände tvenne sistnämnda person tillhöriga mycket stora boningshus under n:r 15 litt. B. och C., hvilka dock ej nedbrunno, men till största delen blefvo förstörda, icke minst af vatten.

För att hindra eldens vidare framfart måste ett intill det sista af dessa byggnader beläget större uthus, tillhörande enkefru *Petronella Gunnarssons* boningshus n:r 16 vid Bläsliden, nedrifvas.

Sålunda blefvo genom denna eldsvåda sex större boningshus och tvenne uthus förstörda, hvarjemte segelsömmare *Åhsbergs* äfven skadades. Hr *Jonsson* hade sina tre hus assurerade för tills. 21,000 rdr i Städernas allm. brandstodsbolag, men hade deremot ingen försäkring å sin till 4 à 5000 rdr värderade lös-egendom, som nästan helt och hållet gick förlorad.

Hr *Larsson* hade äfven sina hus assurerade i Städernas bolag för 28,000 rdr samt sin lös-egendom assurerad i bolaget "Svea" för 3000 rdr.

Först vid 4-tiden på morgonen kunde man anses vara herre öfver elden och torde den ovanligt stora förödelse densamma åstadkom få tillskrifvas dels förhållandet att samtliga husen voro af trä samt belägna mycket tätt intill hvarandra, men äfven dels att, efter hvad det uppgifves, släckningsarbetet skall hafva börjat vida senare än hvad man, efter det nya brandväsendets införande bort hafna skäl att förvänta. Huru härmed rätteligen förhåller sig torde den polisundersökning, som i morgon kommer att hållas, gifva vid handen.

Ännu i Lördags e.m. brann det bland ruinerna, hvarföre släckningsarbetet då ej ännu kunnat afslutas.

* * *

Rättegångs- och Polissaker.

Poliskammaren.

Eldsvådan i den s.k. Fyrkanten vid Stigbergsliden sistl. Lördags natt har i dag varit föremål för undersökning i poliskammaren.

Till förhöret, som leddes af polisinspektör *Elliot*, voro inkallade såväl egarne till de nedbrunna eller skadade husen som flera af hyresgästerna, hvarjemte agenterna för Städernas Allmänna Brandstodsbolag, "Landtfonden", "Svea" och "Skandia" samt chefen för brandkåren hr *Hallgren* tillstädesvoro.

Utaf de många afgifna berättelserna kunde emellertid inga upplysningar vinnas om orsaken till eldens utbrott; det bestyrktes dock, genom sammanstående uppgifter, att den antagligen först utbrutit i en vedbod till segelsömmare Åhsbergs hus N:o 11 samt derifrån inom några ögonblick spridt sig till handl. J. Jonssons närbelägna hus N:o 10.

I vedboden hade ingen person varit inne sedan Fredags middag, efter hvilken tid boden varit stängd med en nyckel, som vid brandens slut ännu qvarhängde på sin plats. Genom elden förstördes tillsammans sex större tvåvånings boningshus, neml. trenne tillhörande handl. J. Jonsson, försäkrad för 21,500 rdr. och trenne tillhörande C. Larsson, försäkrade för 28,300 rdr. samt trenne smärre uthus, af hvilka tvenne ej voro försäkrade. Vid tillfället skadades, dels genom eld, dels genom nedrifning, enkefru *Petronella Gunnarssons* tvenne hus (skadan upptagen till omkring 1000 rdr.) samt ett bagaren C.W. Sjögren tillhörigt uthus.

I egendomarne bodde 32 hushåll, tillsammans bestående af 121 personer, och af dessa hade flertalet sitt lösörebo assureradt; 11 familjer hade nemligen försäkringar i Städernas allmänna bolag för tillsammans 9,800 rdr. samt 8 familjer i Svea och Skandia för tillsammans 7,600 rdr. En del af lösöreboet hade bergats, ehuru i skadadt tillstånd.

Vi nämnde i vårt meddelande om eldsvådan förliden Lördag, att klagomål försports öfver det sätt hvarpå stadens brandkår vid detta tillfälle fullgjort sina åligganden.

Af dagens polisförhör framgick emellertid, att dessa klagomål, hvilka sedermera vunnit ökad fart, varit helt och hållet obefogade.

Signal om branden hade nemligen kl. 1,40 min. med telegraf afsändts från polisvaktkontoret vid Stigbergsliden till brandstationen vid Kusttorget, och kl. 1,55 min., eller således en kvarts timma derefter, hade brandmanskabet, efter att ha utryckt från stationen med en materialvagn, hvarå funnos sju större strål- och ståndrör samt 1,100 fots slang varit så fullt i ordning, att den första strålen kunnat arbeta. Af de inkallade personerna förspordes ej heller några klagomål öfver att brandredskapen icke varit i ordning.

Deremot framgick af förhöret, att de å husen öfverallt i staden nu anbragta telegraflådorna, hvarifrån utbrott af eld utaf den posterade poliskonstapeln skall telegraferas, icke uppfylla sitt ändamål, då desamma dels framföra tecknen otydligt, dels ej meddela svar å det afsända telegrammet. Så hade den från polisvakten afsända signalen först efter en stund kunnat förstås af brandmanskabet; ledningen till tornen i såväl Carl Johans som Christine kyrka hade varit alldeles oanvändbar, och den i det sednare tornet vakthafvande brandkarlen hade till och med nödgats anropa en på gatan nedanför patrullerande konstapel för att få underrättelsen om branden framförd till stationen.

Till följd af att förhöret slöts först kl. 3 e.m. nödgas vi tills i morgon, då undersökningen fortsattes, uppskjuta meddelandet af de vidare upplysningar, som idag förekommit.

* * *

Rättegångs- och Polissaker.

Poliskammaren.

Eldsvådan vid Stigbergsliden. Bland de vid gårdagens undersökning afhörda personer hade endast följande något af vigt att meddela om brandens uppkomst, neml: skräddaren *Olof Pehrsson*, som bott å vinden uti handl. Jonssons nedbrunna gårdsbyggnad och hvilken först bemärkt elden samt genom sin rådighet förekommit att någon af de många hyresgästerna blefvo innebrända. (Ett gängse rykte, att en gammal qvinna skolat ha blifvit innebränd, visade sig genom förhöret ha saknat grund).

Pehrsson hade vid $\frac{1}{2}$ 1-tiden på natten blifvit väckt af en öfverlastad obekant person, som kommit raglande uppför trapporna, sökande en bekant, samt stött emot hans dörr. Sedan den druckne blifvit utvisad på gatan samt porten tillåst, hade Pehrsson satt sig att arbeta.

Efter ungefär en timmas förlopp hade han märkt ett besynnerligt ”knäppande” utanför huset, och då han öppnat fönstret för att efterse orsaken, hade han sett eldgnistor flyga öfver taket på handl. Åhsbergs nedanför belägna vedbod, och straxt derefter sett elden fatta i gafveln till det hus han bodde uti.

Han skyndade sig då att väcka grannarne samt att söka berga sina saker. Elden spred sig imellertid med så stor skyndsamhet, att endast en del af löseendomen, som var oassurerad, kunde räddas.

För sin vid tillfället visade raskhet tillerkändes Pehrsson af poliskammaren en belöning af 25 rdr.

Skomakaren *Olof E. Englbrektsson* hade likaledes varit bland de första personer, som märkt elden.

Då han blifvit väckt af sin granne Pehrssons rop, hade elden synts utbryta genom taket å den ofvannämnda vedboden; ögonblickligen derpå hade elden af vinden förts till hr Jonssons hus. Af sin löseendom, som var oassurerad, fick han endast obetydligt bergadt.

Poliskonstapeln N:o 84 *Anderberg* hade hemkommit från tienstgöring till sin bostad i ett af de nedbrunna husen klockan 1,10 à 1,15 min. samt skulle just gå och lägga sig då han hörde rop på gatan. Då han öppnat ett fönster, för att efterse orsaken till ropen, hade han underrättats om att eld utbrutit, hvarpå han skyndsamt påklädt sig och utgått på gatan samt vidare till polisvaktkontoret.

Inkommen dit hade han underrättat den tienstgörande öfverkonstapeln *Zetterberg* om att eldfara uppkommit, hvilken då genast telegraferat derom till brandstationen.

Ehuru signalen tvenne gånger upprepades, kom ej derifrån något svar att telegrammet blifvit förstådt, hvarför *Anderberg* skyndat ut i afsikt att muntligen framföra underrättelsen till brandstationen. På vägen dit mötte han dock brandmanskapet. Han biträdde derefter vid släckningen samt bergningen af löseendomen i handl. Jonssons hus. Sina egna effekter, som voro oassurerade, kunde han ej rädda.

Polisöfverkonstapel *Zetterberg* vitsordade att telegram om elden blifvit afsändt samt att svar derå först anländt efter tredje väckaresignalen. Då detta svar ingick visade klockan 1,40.

Härefter begaf sig *Zetterberg* till brandstället, dit brandmanskapet anlände klockan 1,55.

Några ögonblick derefter var redan den första strålen i verksamhet.

Någon bristfällighet i brandredskapen hade ej funnits och manskapet hade så skyndsamt som möjligt haft allt i ordning.

Tjensteflickan *Gustafva Sandstedt*, i tienst hos segelsömmare *Åhsberg*, berättade, att hon på Fredags middag tillstängt vedboden der elden utbröt samt att derefter ingen person veterligen varit inne i boden. Nyckeln till denna hade hängt i *Åhsbergs* kök, der den äfven varit hängande under branden.

GhmB: 19591

Bagaregatan 2 (ny fastighet ersatte efter branden)

Majornas 4 rote, nr 15 A, B

Foto: omkring 1900

Poliskommisarien i Majorna, *C.C. Luttropp*, anmälde vid förhöret att pigan *Maria Sandstedt* under eldsvådan å gatan fällt yttranden, som häntydde på att hon egde närmare kännedom om orsaken till eldens uppkomst.

Såsom närvarande vid förhöret tillfrågades fördenskull *Maria Sandstedt* huru dermed förhöll sig, och upplystes det dervid, att hon antagligen i afsikt att "göra sig viktig" uppdiktat åtskilliga historier om mordbrand till kringstående personer, hvilka derpå, naturligtvis med åtskilliga tillägg, spridt det osannfärdiga ryktet, vidare.

En välförtjent tillrättavisning tilldelades henne fördenskull vid förhöret af t.f. polismästaren.

Bland de personer, hvilka med synnerligt nit biträdt vid eldsläckningen, omnämndes af kommisarie *Luttropp* handelsbokhållaren *G. Liljegren* samt bröderne *L. och C. Grauers*.

Äfven vid den i dag hållna undersökningen vunnos inga sådana upplysningar, hvarigenom eldens uppkomst kunde förklaras.

Hvar densamma först börjat blef heller icke uppdagadt; det antages emellertid, att den utbrutit antingen i den omnämnda vedboden eller i en smal "vret" mellan denna och handl. *Jonssons* hus.

En förklaring till eldens redan i begynnelsen våldsamma framfart fick man genom upplysningen, att tvenne fat fotogen hade funnits liggande uti källaren till handl. *Larssons* hus litt. C, samt att elden först efter desammas antändande sprungit öfver gatan.

Genom de i dag afhörda personernas berättelser blef likaledes till fullo bevisadt, att brandkårens åtgöranden vid släckningen varit fullt tillfredsställande och att något klander för långsamhet icke med fog kan drabba brandmanskapet, alldenstund eldens ovanligt härjande framfart förorsakats genom den rådande vinden samt genom de nedbrunna husens belägenhet tätt inpå hvarandra.

Flera af hyresgästerna i de nedbrunna husen voro inkallade till förhöret och fingo uppgifva sina förluster genom branden, samt försäkrarnes belopp.

I städernas allmänna bolag hade 11 familjer haft sin lösegendom försäkrad för tillsammans 9,800 rdr; 4 familjer hade haft dylik försäkring i "Svea" för tillsammans 7,600 rdr samt 1, neml. *Segelsömmare Larsson*, hade sitt lösöre och lager assureradt i "Skandia" för 5,500 rdr.

Flera familjer, deribland många obemedlade, hade åter sitt lösöre ej försäkradt och drabbas fördenskull af kännbara förluster.

För ytterligare upplysningars vinnande uppsköts den vidare ransakningen till nästa Lördag kl. 11 f.m.

* * *

GhmE: 490 Gårdshuset vid Bagaregatan, foto ca 1900

Följande publicerades 1872-10-12

(Insändt.)

Herr Redaktör!

Då man, dels af Edra polisreferater, dels genom hörsagor, erfarit, att vår nitiske och värderade polisinspektör, som bedrifver undersökningen angående den sednast timade eldsvådan, hittills bemödat sig om att utröna, när stadens brandkårs afdelning vid stationen i Majorna anlände till brandstället, och det, för bedömande af släckningsarbetet i sin helhet, tyckes vara nödvändigt äfven få fullt utredt, när öfrige stationers manskap och befäl infunno sig, vore man Eder, hr Redaktör, tacksam, om ni tacktes i Eder aktade tidning låta inflyta en vänlig uppmaning till hr polisinspektorn att uti berörde afseende fortsätta undersökningarne.

Man talar mycket om försumlighet å manskapets sida, och att väktaren i tyska tornet,

efter att hafva uppmärksammat elden straxt före kl. $\frac{1}{2}$ 2 och, efter att under en halftimmas tid hafva signalerat till högvaksstationen, utan att erhålla svar, nödgats från tornet anropa den straxt efter kl. 2 passerande aflösningspatrullen, som genast sände en man tillbaka, *först derefter erhållit svar på sina signaler.* Äger detta grund, och hvarom allmänheten genom hr polisinspektorns benägna försorg lätt kan få visshet, böra de försumlige utan konsiderationer befordras till ett välförtjent straff — ty en half timma försent vid en eldsvåda kan vålla oerhörda olyckor, och brandkarlars och deras befäls bevisliga försummelser vid dylika tillfällen böra icke behandlas alltför släpphänt.

GhmPK:1379 Tyska kyrkan, även kallad Christinae kyrka, 1870-talet

Då staden bistår förste brandchefen med en andre chef, och man väl icke kan fordra, att hr Hallgren hvarje timma på dygnet skall inspektera sitt manskap, tyckes det likväl vara förste chefens skyldighet att förståndiga sin närmaste att göra, om uttrycket tillåtes, någon nytta för sig.

Skada kunde det icke heller om andre chefen toge litet mer verksam del i kårens angelägenheter, ty hvad duger han eljest till, och hvad har samhället för säkerhet vid en inträffande större eldsvåda, om andre chefen icke förmår eller förstår att träda i förste chefens ställe. Om samhället skall dyrt aflöna en andre brandchef, så är det väl meningen, att personen skall vara fullt duglig och kompetent, men icke att platsen skall vara en *sinekur*.

Tiden tyckes nu vara inne, hr Redaktör, att fästa vederbörandes uppmärksamhet å detta för vårt samhälle allvarliga förhållande, ty om manskapet icke alltid kan vara så förträffligt och ofelbart, bör dock så arrangeras, att samhället med någorlunda lugn kan i farans ögonblick lita till *goda* brandchefer.

Att de 30 à 40 man, som utgöra hela stadens brandkår, väl kunna och äfven böra öfvas är helt naturligt — men äfven med det skickligaste och djerfvaste manskap skall villervalla uppstå och släckningsarbetet gå illa, om den befallande chefen antingen visar brist på lugn och sans eller är rent af okunnig.

Vid sednast ifrågavarande eldsvåda saknades andre brandchefen helt och hållet — hvad skulle nu hr Hallgren tagit sig till om eld samtidigt uppstått t.ex. på Stampen?

Våra höga vederbörande böra sannerligen ta i betraktande, att nya och omfattande anordningar äro nödvändiga, hvad stadens brandkår beträffar, ty, som det nu är — med 30 à 40 man och *en* chef — har samhället, om olyckan är framme, icke mycken säkerhet, trots vår utmärkta vattenledning!

Mången finnes, som lägger hr Hallgren mycket till last i afseende på det bristfälliga släckningsarbetet vid denna sista eldsvåda samt i flera andra afseenden rörande stadens brandkår; men man må väl dock besinna att hr H. gjort troligen mer än någon annan kunnat inom detta samhälle beträffande upprättandet och ordnandet af nämnde kår, som väl icke kan anses annat än som en början till något större, att hr H. icke är allrådande, utan haft att följa noggranna föreskrifter, att hr H. icke fått mer än ett visst otillräckligt belopp att bilda kåren utaf, och att hr H. med berömvärdt nit och största omtanka skött hvad som honom blifvit anförtrodt. Detta torde hvarje rättvist och opartiskt tänkande menniska erkänna, äfvensom att hr H. med ifver och intresse fortfarande upprätthåller sin mödosamma befattning.

Att hr Hallgren antagligen icke så, som man skulle önskat, gick f.d. friv. brandkåren till mötes, för att få behålla den åt samhället, var emellertid, såsom det nu synes, rätt illa, men de "frivillige" skola om hr H. ber dem derom, och genom några enkla klämtslag i tid underrättar, säkert icke neka samhället och hr H. sina gamla bepröfvade tjänster.

Göteborg den 11 Oktober 1872.

Suum Cuique.

Rättegångs- och Polissaker.

Poliskammaren.

Eldsvådan vid Stigbergsliden.

Undersökningen rörande uppkomsten af denna eldsvåda har i dag blifvit afslutad i poliskammaren, sedan inga vidare upplysningar kunnat vinnas hvarken hvar elden först utbrutit, eller om densamma varit föranledd af mordbrand eller genom ovarsamhet af någon hyresgäst i de nedbrunna husen. Poliskammaren förklarade fördenskull, att de hållna undersökningarne icke föranledde till någon åtgärd från dess sida, utan finge målet bero på ny anmälan.

Ehuru således den vidlyftiga undersökningen i dag ej heller ledde till något resultat i afseende å sjelfva eldsvådans sannolika uppkomst, dess första härd, tiden då den utbröt m. fl. omständigheter, hvilka voro af vigt att känna, blef dock förhöret af stor betydelse i ett annat afseende, nemligen för bedömandet af brandkårens verksamhet vid elden och befogenheten af det klander, hvilket såväl man och man emellan som i tidningarne uttalats mot släckningsarbetet i dess helhet.

Genom de i dag vid förhöret meddelade upplysningarne, hvilka lemnades såväl af polistjenstemän och brandkårens medlemmar som af flera andra personer, fick man en fullständig och i de minsta enskildheter uttömmande berättelse om brandmanskapets vid de olika afdelningarne förhållande straxt före och under branden.

Då dessa upplysningar emellertid äro särdeles omfattande och i flera afseenden af intresse samt då det är af vigt att de så noggrant som möjligt blifva återgifna, måste vi tills Måndag uppskjuta meddelandet af det fullständiga referatet om förhöret, och nämna nu endast, att genom förhöret blef fullt utredt, dels att något klander mot brandkårens olika afdelningars manskap för försummelse vid detta tillfälle icke med fog kan uttalas, dels att de egentliga orsakerna till denna eldsvådas förödande framfart mera kan sökas i omständigheter, som det icke legat i menlig förmåga att förekomma.

Att brandkåren för närvarande är alltför fåtalig framgick emellertid af de upplysningar, som lemnades vid förhöret i dag, äfvensom att tilliten till vattenledningens användbarhet vid eldsvådor af större omfång ej bör sättas så högt att man, såsom chefen för brandkåren, hr Hallgren, yttrade i slutet af sin berättelse, ”hyser den föreställningen, att Göteborg, med sina i flera stadsdelar ännu befintliga trähus skulle för framtiden vara alldeles befriadt från större eldsvådor derföre, att vattenledning här finnes”.

* * *

Rättegångs- och Polissaker.

Poliskammaren.

Majornas brandstation

Eldsvådan vid Stigbergsliden.

Såsom i Lördagens omnämndes, lemnade flera personer vid polisförhøret samma dag rörande uppkomsten af denna eldsvåda en del upplysningar om brandkårens verksamhet vid densamma, hvarigenom blef fullt utredt, dels de åtgöranden som af manskapet vid brandkårens trenne afdelningar vidtagits straxt efter och under eldsvådan, dels en mängd andra förhållanden, hvilka stodo i sammanhang dermed eller med eldsläckningsarbetet i sin helhet.

Vi meddela nu dessa upplysningar, sammanförande dervid de vid förhøret afgifna berättelserna under följande afdelningar.

Afdelningen i Majorna.

Till afdelningens vaktstation vid Kusttorget hade, enligt hvad vid de föregående förhøren blifvit upplyst och ännu är obestriddt, den första signal om eldsvådan anländt klockan 1,40 från det i närheten af branden belägna polisvaktkontoret. Den vakthafvande å stationen hade då genast, efter att först ha telegraferat ”förstått”, tillbaka underrättat brandmästaren *G. F. Brattberg* samt det öfriga manskapet, hvilka oförtöfvadt derefter hade spänt hästarne för en materialvagn, å hvilken funnos 7 större stånd- och strålrör jemte 1,100 fots slang, och kört ut. Nio af manskapet hade medföljt vagnen som anländt till brandstället kl.1,55; några ögonblick derefter hade den första strålen varit i gång.

Omedelbart efter det vaktkarlen tillsagt manskapet, hade han telegraferat till väktaren i Carl Johans kyrka för att hos denne efterhöra elden, men oaktadt uppreparande signaler besvarades icke dessa, eller åtminstone så otydligt, att han ej blef klok på, om signalen framkommit eller ej. Han hade derpå signalerat till stationen i staden och derifrån erhållit svar. En signal hade ungefär samtidigt äfven ankommit från en brandtelegraflåda vid allmänna vägen i Majorna, men densamma kunde endast ofullständigt ”afläsas” å apparaten vid stationen.

Hr Brattberg upplyste vid förhøret, att sedan han en stund uppehållit sig vid branden och fått allt i ordning, hade han skyndat hem till stationen och försøkt att med telegrafan gifva tornväktaren order om klämtning. Efter en stunds arbete hade äfven ledningen gifvit svar, hvarpå han återvände med tvenne sprutor till elden. Derjemte upplyste *Brattberg*, att på qvällen förut, då telegrafan provvades, hade signalerna obehindradt framkommit. Tornväktaren i Majorna hade för honom sedermera uppgifvit, att signal till stationen, genast efter det elden upptäckts, afsändts, men att han derpå endast emottagit otydliga svar.

Afdelningen i Haga.

Till denna afdelnings brandmanskap ankom underrättelse om eldsvådan genom det telegram som från Majorna afsändts till stationen vid Gustaf Adolfs torg, och hvilket telegram passerade genom stationshuset i Haga och der, "aflästes". Då manskapet vid denna afdelning fått föreskrift att, när eldsvåda utbrutit i Majorna, icke uttrycka förr, än på närmare order af befälhafvare, (hvilken föreskrift tillkommit, enligt hvad hr Hallgren upplyste, för att ej blottställa Hagorna på eldsläckningsredskap i händelse äfven der samtidigt eldsvåda utbröt) gjordes allt i ordning, men någon uttryckning företogs ej.

Under sysselsättningen med iordningställandet af materielen hade emellertid en signal ankommit från den å hr Barks hus vid Långgatan anbragta brandtelegraflåda, och straxt efter att denna signal ingått, uttryckte tio man af manskapet med materialvagn och erforderliga strålrör. Vid framkomsten till brandstället, dit manskapet från staden redan anländt, påskrufvades tvenne slangar å brandposterna.

Bland de vid förhöret närvarande personer berättade poliskonstapeln Andersson, att han, som posterat vid Långgatan, mellan $\frac{1}{2}$ och $\frac{3}{4}$ bemärkt elden och då genast skyndat till telegraflådan N:o 21 hr Barks hus och signalerat till stationen i Haga, men oakadt upprepande signaler ej fått svar. Hr *Hallgren* upplyste härvid att denna telegraflåda äfven sedan dess varit otillförlitlig, i det att den ej gifvit svar.

Bokhållarne *Mellgren* och *Wikstedt* uppgåfvo att de, efter att å gata i Haga ha observerat elden, skyndat till stationshuset och bultat, men gått sin väg sedan ingen öppnat eller gifvit svar inifrån. Sedan de emellertid efter en stund, i sällskap med en poliskonstapel, återvändt till stationshuset hade manskapet varit redo att uttrycka. Brandmästaren vid Haga station, hr *Hansen*, upplyste härvid, att orsaken hvarför de ej hört och besvarat bultningarne sannolikt härledt sig af att manskapet då varit sysselsatt med materialvagnens iordningställande.

Hufvudafdelningen i staden.

Underrättelse om eldsvådan anlände till denna station, som vi förut nämndt, från Majornas stationshus.

Vakthafvande vid telegrafan för natten hade varit brandkarlen *J. Falk* och berättade denne, att sedan han besvarat signalen, hvilken han genast observerat, hade han väckt det öfvriga manskapet samt telegraferat eldsvådan till förste och andre befälhafvaren.

Huru mycket klockan varit då signalen från Majorna kom, kunde han ej bestämdt uppgifva, då i stationshuset ej funnits något ur. (Alla stationerna ha sedermera blifvit försedda med sådana). Han beräknade dock att klockan varit ungefär $\frac{3}{4}$ 2.

Då någon signal ej ankom från tornväktaren i Christine kyrka, hade han telegraferat dit med förfrågan om eldsvådan. Något svar anlände emellertid icke derpå genast, utan först efter en god stund. Han upplyste derjemte att ledningen till tornet äfven aftonen förut varit opålitlig och att visaren å apparaten ofta stått still under telegraferingen. Vid 10-tiden, då den sist profvades, hade den emellertid varit klar.

Från stationshuset hade oförtöfvadt uttryckt en materialvagn med 10 man utom befäl, samt sedermera 2:ne sprutor och ångsprutan.

Brandkarlen *L. Kraft*, som för natten haft tjenstgöring i tornet, berättade, att han straxt efter $\frac{1}{2}$ 2 bemärkt elden och då genast telegraferat till stationen. Då något svar att signalen blifvit förstådd emellertid ej anlände, hade han ropat till artilleriposten vid Lånekontoret att framskaffa underrättelsen. Sedan denne lofvat detta, hade han återvändt till telegrafan, der han "höll på" att signalera tills svar ankom. Klockan hade då varit närmare 2.

Artilleristen *Löfmark* och poliskonstaplarna *Olsson* och *Haedge* berättade, att då de bemärkt elden hade klockan varit närmare $\frac{3}{4}$ 2. Haedge hade skyndat till stationen för att underrätta manskapet, men möttes i porten af en brandkarl som upplyste, att de redan fått signal. *Olsson* upplyste, att då materialvagnen från staden å Franska tomten kört förbi honom, hade klockan ännu icke slagit 2.

Chefen för brandkåren, Hr Hallgren, berättade, att sedan han fått underrättelse om eldsvådan, hade han skyndsamt påklädt sig samt gått till stationen. Då han anlände dit, körde materialvagnen just genom porten åt Sillgatan.

Å stationens gård stod en giggkärria färdig, hvori han satte sig upp samt körde ut.

I närheten af Franska tomten uppnådde han materialvagnen och körde förbi denna, samt anlände till brandstället straxt efter klockan 2.

Af Majornas brandmanskap voro då trenne slangar påskruvade å brandposterna. Han hade straxt vid sin ankomst gifvit befallning om ytterligare en slang anbringande å posten vid hr Hellgessons hus samt derefter reqvirerat sprutor. Af sådana ankommo inom kort 2 från Haga, 2 från Majorna och 2:ne. deribland ångsprutan, från staden. I anledning af att en utaf de vid förhöret närvarande personerna, målaren *Gerle*, berättade det slangarna vid brandposten i Stigbergsliden ej kunnat hopkopplas af brandmanskapet, upplyste hr Hallgren att så ej varit förhållandet, utan hade det varit en vid eldsvådan närvarande obekant person som försökt att till den redan i Stigbergsliden utlagda gröfre slangen koppla hop en mindre slang som ej passat, och hvilken sannolikt tagits från en närstående mindre slangkärria.

Då kländer uttalats mot brandmanskapets åtgöranden vid slangarnes anbringare m.m. bad hr H. att få upplysa, det flera af såväl brandmästarne som manskapet förut under flere år tillhört dels friv. brandkåren dels stadens gamla kår.

Eldsläckningsarbetet i sin helhet.

Med anledning af de anmärkningar som framkastats mot manskapets verksamhet under eldsvådan, bad hr Hallgren att bokhållarne *L.* och *C. Grauers*, hvilka förut under en längre tid tillhört friv. brandkåren samt under natten skött hvar sin sprutstråle och som voro närvarande vid förhöret, måtte afgifva sina omdömen om manskapets arbete.

Härå lemnade båda det intyg, att alla af manskapet fullgjort sin skyldighet, och att i synnerhet strålförarne utmärkt sig genom oförskräkthet och uthållighet.

Detsamma vitsordades af poliskommisarien *Luttrop*, som omtalade att par fall, då ett par af brandmanskapet gått så långt i sin oförskräkthet, att de af honom måste göras uppmärksamma å den fara som hotade dem, om de kvarstannade å sin plats.

Ombudet för städernas allmänna brandstods-bolag, hr *Lindell*, framställde slutligen till hr Hallgren tvenne frågor, nemligen hvarför ej andre befälhafvaren varit närvarande vid eldsvådan samt om hr Hallgren ansåg, att brandkåren i sitt närvarande skick vore tillräcklig för att hämma en eldsvåda af större omfång.

Härå genmälde hr H. att andre befälhafvaren på aftonen förut varit inne å stationen i staden samt då klagat öfver att han lidit af en skada i benet. Han hade emellertid ej rapporterat sin sjukdom till hr H.

Hvad åter den andra frågan beträffade, genmälde hr Hallgren, att ehuru han ej egentligen ansåg sig skyldig att härå afgifva ett fullständigt svar, ville han dock upplysa, att han, i sitt första förslag vid brandkårens omorganisation, begärt dubbelt så många man, som nu finnas.

Såsom vi förut nämnt, avslöt poliskammaren förhöret med förklaring att de hållna undersökningarne om eldsvådan ej föranledde till någon vidare åtgärd från dess sida.
